

مبانی طراحی باغ ایرانی

نادر گیمی نمینی

چاپ اول، خرداد

ساز خدائی

مبانی طراحی باغ ایرانی

الناز کریمی - جلال نخعی - سارا خدائی

ناشر: موسسه انتشاراتی جمال هنر

طراح جلد: غزاله خرمی نیا

نظارت فنی و امور چاپ: سعید قونسوری - محمد امیری

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

کتاب: ۵-۴۳-۷۲۸۵-۶۰۰-۹۷۸

موسسه انتشاراتی جمال هنر

تهران، خیابان انقلاب

میاپان پری جاوید (اردیبهشت شمالی)

بین خیابان روانمهر و

خیابان آزادی، پلاک ۴۰

تلفن: ۰۲۱-۴۸۸۸۴۷۱

۰۹۱۲۶۱۸۰۸۳۹

دورنگار و پیام گید: ۰۲۱-۸۱۴۰۶۰۶

قونسور - امیری

www.jamalthonar.com

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

موضوع: مبانی طراحی باغ ایرانی / الناز کریمی، جلال نخعی، سارا خدائی

فهرست

پیشگفتار.....	۵	۱-۱-۲ آب عنصر طبیعی باغ ایرانی.....	۳۱
فصل اول: مفاهیم عناصر باغ‌های قبل و بعد اسلام.....	۷	۲-۱-۲ نمادشناسی عنصر آب.....	۳۲
مقدمه.....	۹	۳-۱-۲ رویکرد زیباشناختی و کارکردی آب در باغ ایرانی.....	۳۲
۱-۱ مفاهیم موجود در باغ‌های قبل اسلام.....	۹	۴-۱-۲ نظام جریان آب در باغ‌های ایرانی.....	۳۳
۱-۱-۱ مفهوم بهشت.....	۱۰	۵-۱-۲ شیوه‌های نمایش آب در باغ ایرانی.....	۳۴
۲-۱-۱ مفاهیم عناصر در باغ‌های قبل اسلام بر اساس آیین زرتشت.....	۱۰	۶-۱-۲ گیاه عنصر طبیعی باغ ایرانی.....	۳۶
۲-۱ مفاهیم موجود در باغ‌های بعد اسلام.....	۱۱	۷-۱-۲ رویکرد زیباشناختی و کارکردی درختان در باغ ایرانی.....	۳۷
۱-۲-۱ مفهوم بهشت.....	۱۱	۸-۱-۲ رویکرد زیباشناختی و کارکردی گل‌ها در باغ ایرانی.....	۳۸
۲-۲-۱ مفهوم عناصر در باغ‌های بعد اسلام بر اساس آیین اسلام.....	۱۲	۹-۱-۲ زمین عنصر بارور باغ.....	۴۰
۳-۱ تعریف بهشت در زبان و ادبیات فارسی.....	۱۶	۱۰-۱-۲ فلز آخرین حلقه از عناصر چهار گانه باغ ایرانی.....	۴۰
۴-۱ طبیعت و باغ در حکمت اسلامی.....	۱۸	۱-۲ عناصر فو و (تزیینی).....	۴۵
۵-۱ فلسفه رمز و راز باغ ایرانی.....	۱۹	۳-۲ تمرکز حواس و رویکردها در باغ ایرانی.....	۴۵
۱-۵-۱ چهار باغ ایرانی.....	۲۰	جمع‌بندی.....	۴۶
۲-۵-۱ نماد جهان چهار گوشه.....	۲۲	فصل سوم: عوامل شکل‌دهنده باغ ایرانی.....	۴۹
۳-۵-۱ نماد درخت زندگی.....	۲۲	مقدمه.....	۵۱
۴-۵-۱ نماد درخت همه تخمه (درخت کاج).....	۲۳	۱-۳ عوامل مؤثر شکل‌گیری باغ ایرانی.....	۵۲
۵-۵-۱ نماد باغ بهشت.....	۲۴	۱-۱-۳ عوامل اقلیمی.....	۵۲
جمع‌بندی.....	۲۵	۲-۱-۳ عوامل فرهنگی.....	۵۳
فصل دوم: عناصر و نمادشناسی باغ ایرانی.....	۲۹	۳-۱-۳ عوامل مذهبی.....	۵۴
مقدمه.....	۳۱	۴-۱-۳ عوامل اجتماعی.....	۶۹
۱-۲ عناصر اصلی.....	۳۱	۵-۱-۳ عوامل اقتصادی.....	۶۶

۱۳۸.....	۲-۱-۵ غایت ثانویه: تبدیل لذت انسانی به کمال معنایی.....
۱۳۹.....	۳-۱-۵ غایت نهایی: منظرگاه، مکان لذت و آرامش.....
۱۳۹.....	۲-۵ اصول طراحی باغ ایرانی.....
۱۳۹.....	۱-۲-۵ اصل محرمیت.....
۱۴۱.....	۲-۲-۵ اصل سلسله مراتب.....
۱۴۳.....	۳-۲-۵ اصل وحدت و یکپارچگی.....
۱۴۳.....	۴-۲-۵ اصل سادگی.....
۱۴۴.....	۵-۲-۵ اصل تعادل.....
۱۴۵.....	۶-۲-۵ اصل ریتم و خط.....
۱۴۵.....	۷-۲-۵ اصل مقیاس و تناسب.....
۱۴۶.....	۸-۲-۵ اصل مرکزیت.....
۱۴۷.....	۳-۵ ساختار در باغ‌های ایرانی.....
۱۴۷.....	۱-۳-۵ رابطه ساختار باغ با لایه‌های متنی.....
۱۴۸.....	۲-۳-۵ رابطه ساختار باغ ایرانی با نشانه شمایی.....
۱۴۸.....	۳-۳-۵ رابطه باغ با نشانه تصویری و نشانه دیداری.....
۱۴۸.....	۴-۳-۵ رابطه ساختار باغ و اصل تکرار موزون (ریتم).....
۱۴۸.....	۵-۳-۵ رابطه ساختار باغ و بعد همنشینی مکانی.....
۱۵۱.....	۴-۵ انتقال و تشخیص فضاها.....
۱۵۱.....	جمع‌بندی.....
۱۵۴.....	۵-۵ بخش: نکات کاشت گیاهان.....
۱۵۵.....	منابع.....

۶۷.....	۳-۱-۶ عوامل سیاسی.....
۷۰.....	جمع‌بندی.....
۷۵.....	فصل چهارم: نمونه موردی باغ‌های ایرانی.....
۷۷.....	مقدمه.....
۸۰.....	۱-۴ نمونه باغ‌های قبل از اسلام (ایرانی).....
۸۰.....	۱-۱-۴ باغ پاسارگاد.....
۸۲.....	۲-۴ نمونه باغ‌های دوران بعد اسلام.....
۸۳.....	۱-۲-۴ دوره صدر اسلام تا حکومت سجوقی.....
۹۰.....	۲-۲-۴ دوره ایلخانی.....
۹۱.....	۳-۲-۴ دوره تیموری.....
۹۵.....	۴-۲-۴ دوره قراقویونلو.....
۹۴.....	۵-۲-۴ دوره آق قویونلوها.....
۹۹.....	۶-۲-۴ دوره صفوی.....
۱۰۷.....	۷-۲-۴ دوره زندیه.....
۱۱۱.....	۸-۲-۴ دوره قاجاری.....
۹.....	۹-۲-۴ باغ‌سازی در دوره معاصر (دوره پهلوی و جمهوری اسلامی).....
۱۳۳.....	جمع‌بندی.....
۱۳۳.....	فصل پنجم: الگوی طراحی براساس باغ ایرانی.....
۱۳۵.....	مقدمه.....
۱۳۵.....	۱-۵ هدف باغ‌سازی ایرانی (در عصر معاصر).....
۱۳۸.....	۱-۱-۵ غایت اولیه: کمال ارضای درونی.....

پیشگفتار

باغ‌سازی در ایران ریشه‌ای کهن دارد. منابع‌های کهن، شاهان اسطوره‌ای، ایران را اولین سازندگان باغ دانسته‌اند. باغ ایرانی راهی است به سوی درونی‌ترین لایه اندیشه و خیال و تعبیری است حکیمانه از جهان‌بینی ایرانی. بازخوانی مفاهیم نهفته در باغ‌های ایران، نیازمند شناخت آیین مذهبی و دیدگاه آن‌ها نسبت به طبیعت و شناخت شاخصه‌های اصلی بهشت آرمانی در هر یک از آنهاست.

باغ‌های ایرانی در حقیقت، تجسم عینی و زمینی از بهشت آرمانی ادیان مختلف بوده‌اند. در حقیقت ساختار باغ ایرانی در محیط بیابانگر رابطه تنگاتنگ میان طبیعت و جهان‌بینی و فرهنگ ایران باستان داشته در اعتقادات و آداب و رسوم ایرانیان دارد. اما امروزه یکی از موضوعاتی که نگرانی‌های جدی به دنبال دارد، به بحران در ارتباط انسان با طبیعت به همراه تراکم جمعیتی و ازدحام اطلاعاتی در عصر کنونی، منجر به ایجاد محیط‌های پرتنش در زندگی شده است. بنابراین ایجاد فضاهای سبز مصنوعی درون شهری برای شهرهای کشور امری کاملاً ضروری به نظر می‌رسد.

بنابر گسترش فضای سبز با توجه به باغ ایرانی که می‌تواند انسان را از شلوغی و آفت‌های شهری جدا کرده، او را به خود دعوت می‌کند تا اندکی از زندگی پر هیاهوی شهری و زندگی دنیوی فارغ شده و رابطه دیرین خود با طبیعت را تجدید کند. از آنجایی که طبیعت و باغ وابسته به انسان است، انسان هم نیازمند به طبیعت موجود در باغ است. روح و طبیعت و باغ در محیط زندگی بر ارتقاء بهداشت روان فردی و جمعی جامعه تأثیر می‌گذارد و در پر کردن اوقات فراغت و نزدیک کردن مردم شهر به طبیعت نقش به سزایی را ایفا کنند و یک زندگی هدفمند را برای مردم شهر فراهم کنند.

بنابر این انسان باید در برابر طبیعت، هم به عنوان استفاده‌کننده و هم مشارکت‌کننده در حفظ آن ایفای نقش کند. در کتاب پیش رو سعی شده است تا با توجه به توصیف حالات معنوی باغ و فرهنگ پیشینه ایران باستان؛ بتوان اختلالات موجود در فضا و حیات شهری را با طراحی فضای سبز و اقتباس از مبانی باغ‌های ایرانی سروسامان بخشید.